

Eleki Krónika 1999. december

Kedves Olvasóink!

Közeleg talán legszebb ünnepünk a karácsony, és lassan véget ér ez az év, és ezzel együtt a második évezred is. Újságunk, az Eleki Krónika immár három éves múltra tekint vissza. Reményeink szerint ebben a három évben sikerült erőnkhez mérten hozzájárulni az Önök szórakoztatásához, tájékoztatásához. Az ide évben újdonságként egy színes falinaptárral kedveskedtünk Önöknek, amit minden háztartásba eljuttattunk. Itt külön köszönetet kell mondanunk minden hirdetőnknek, akik lehetővé tették a falinaptár megjelenését, valamint az EVI Kft-nek, amiért anyagilag támogatta a falinaptár elkészítését.

Megköszönjük minden Kedves Olvasónknak azt, hogy ebben az évben is megtiszteltek minket érdeklődésükkel. Kívánunk nekik, jövődő olvasóinknak és Elek Város minden lakójának Boldog Karácsonyi Ünnepeket, és az új évezredbe lépve sikerekben gazdag Új Esztendőt.

75 éves a Művelődési Ház

Hogy is lehet adekvát módon köszönteni egy épületet, egy házat? Hiszen élettelen anyagokból összerakott halmaz csupán. Téglák, salakbeton, ablakkeretek, ajtófélfák, műanyag burkolatok, székek, asztalok, műkövek összessége mindössze. Ha viszont arra gondolok, hogy egy intézmény, akkor már akár felköszönthető is, hiszen - mint olyan - tevékenységrendszer, életet feltételez, ahol emberek mozognak, a mindenkori követelményeknek megfelelően kultúrát őriz, hordoz, közvetít, teremt. Történelmi léptékkal mérve valójában csak minutákkal mérhető a jelenleg "Reibel Mihály Művelődési Központ" néven létező intézmény. Megújulásra - ha csak egy tyúklépésnyivel is, de mindig előbbre - mindig kész volt, s ma is az. Még akkor is, ha eljárt fölötté az idő, konkrétan 75 esztendő. De mi is történt ez alatt a több emberöltőt felölelő évek alatt benne? Kezdjük talán valamikor 1923-24-ben...

A Római Katolikus Egyházközösségen belül ezekben az években határozta el a Keresztény Szociális Egylet Reibel Mihály katolikus esperes-plébános vezetésével egy kulturális célokat szolgáló intézmény megépítését a jelenleg is ugyanazon a helyen (Kossuth u. 13. sz.) működő Művelődési Központ (akkor Kultúrház) létesítését.

Főként "társadalmi munkával", adományokból, jótékonyági segédlettel, de viszonylag rövid idő alatt tető alá került a ház. 1924 karácsonyára már működőképes létesítmény lett, átadására is akkor került sor. A korabeli követelményeknek mindenben megfelelt, sőt inkább modernnek számított. Ma még talán élnek néhányan azok közül, akik akkor ifjúként az építési munkálatokban részt vettek. Ha nem itthon, akkor - esetleg - külföldön.

Az épület sokoldalú funkció ellátására volt alkalmas: 300 főt befogadó nagyteremmel, kellő méretű színpadával, öltözőivel, kistermeivel, raktáraival, egyéb kiszolgáló helyiségeivel, az emeleti traktusában szolgálati lakással (!), s egyebekkel megfelelt a kor és a használók kívánalmainak. (Kevesen tudják, de igaz: "igazi" kemence is van még a házban, kis felújítással továbbra is használható lenne...) Az első mozi is itt kapott helyet.

Működésének szellemét s irányát meghatározták a létrehozók és igénybevevői követelmények, bár a mai értelemben vett művelődési, ismeretterjesztői, szórakozási formák csirái is megtalálhatóak voltak benne.

Ezek felsorolása igen terjedelmes lenne, így eltekintünk tőle.

A mai szemmel nézve idillikusnak tekinthető körülményeknek a második világháború vetett véget. Tudjuk, hogy a lakosság 50 %-át, a némettség 70-75 %-át toloncolták máshova szülőhelyükről. A helyükre érkezők jórészen sem volt üdvösebb a helyzetük: őket (lásd pl. felvidéki magyarság) máshonnan toloncolták ide, ahol bizony évtizedek után is gyakran tekintette őket "másnak", "idegennek" az itt maradt lakosság.

Mindezek meghatározóan hatottak Elek kulturális életére is. A '40-es évek vége, '50-es évek - enyhén szólva is - "különös" kultúrpolitikát vezetett be. Annak ellenére, hogy látszólag széles teret engedett főleg a művészeti alkotó csoportoknak, közösségeknek, azok létrejöttének, kibontakozásának, gyakorlatilag ráerőszakolta akaratát és pontosan kijelölte, meghatározta tevékenységrendszerét a magyarság s az itt mellette élő kisebbségek kultúrájára. Tőlünk teljesen idegen irányzatokat vezetett be (lásd pl. "csasztuska-korszak"), s ezen elvárásoknak aki nem tudott vagy nem akart eleget tenni (mint kultúra közvetítő vagy élvező), akkor saját magát zárta ki minden lehetőségéből.

A ház eredeti funkcióját már nem tudta megőrizni ebben az időben: tárolók, gabonaraktár, átmeneti szükséglet lett belőle, s mint ilyen, az enyészetnek indult egészen az 1960-as évek elejéig.

A háború után, 1946-ban gyülekező helye volt néhány napon és éjszakán át azok számára, akik előtt a kitoloncolás, vagy a "malenkij robot" várt...

A háború után, 1946-ban a községi előljáróság ún. kultúrbizottságot hozott létre, azzal a céllal, hogy a településen megvalósuló kulturális rendezvényeket összehangolja, egyeztesse, s azokat "felülvizsgálja". Az 1950-ben létrejött Községi Tanács felújítási hitelt szavazott meg a volt Ipartestület székházának felújítására s arra, hogy azt adják át kultúrotthon létesítése céljára. Így 1951-ben megtörtént a birtokbavétel. Az első népművelői feladatokat Radnai László tanár látta el, akit Gyulai Lajos, Kemenes Mátyás, majd Balázs Ferenc követett.

1952. október 1-jétől függetlenített kultúrotthon igazgatói státust kapott a község, s a funkció betöltésére Nyisztor György, akkori tanácsi pénzügyi dolgozót javasolták a megye illetékes szervei felé. 1953. január 2-ától négyhónapos igazgatói tanfolyamra küldték Szentendrére a Népművelési Intézet által szervezett Igazgatóképző Iskolára. Hazatérése után már többet várt a község az intézménytől és a függetlenített igazgatótól. Ezzel párhuzamosan jelentkeztek a kezdeti nehézségek is. A felújított kultúrotthon összes berendezése négy kerti szék, egy kecskelábú asztal és három lóca volt. Nagyobb rendezvényekre a többi intézménytől, szervezettől kölcsönzött székekkel biztosítottak ülőhelyet.

A szervezett kulturális élet a háború után tehát az 1950-es évek elejére tehető. A községben akkor három táncsoport működött, magyar, német, román. Ezek később egyesültek Eleki Nemzetiségi Népi Együttes néven. Jogutódai ma is együtt vannak, bár a többszöri szétválás és újraegyesítések nyomot hagytak valamennyiüknél.

A megváltozott gazdasági és termelési viszonyok a változásoknak megfelelő embereket igényeltek. A kultúrotthon szervezte meg a különböző tanfolyamokat, szakköröket és ismeretterjesztő előadásokat.

Jelentős változásokat hozott a kulturális életbe a volt Ipartestületi székházból az 1923-24-ben épült, de 1960-62-ben felújított művelődési ház ismételt átadása eredeti funkciójának. Új lendületet vett a művelődés szinte valamennyi területe, ága. Az intézmény kimagasló tevékenységéért Nyisztor György igazgató 1970. április 4-én "Állami Díjat" kapott. Munkáját nyugdíjazásáig, 1983-ig kimagasló színvonalon végezte.

Akkor az igazgatói feladatok ellátásával Topa Sándornét bízták meg, aki az intézmények (művelődési ház, könyvtár, mozi) integrálásáig, 1995-ig állt a művelődési ház élén.

A művelődési ház fölött eltelt sok évtized "megtetta a magáét", hiszen utóbb derült ki, hogy az 1962-ben befejezett felújítások sok helyütt szakszerűtlenek voltak, a kultúrát, a művelődésügyet folyamatosan de biztos léptekkel - úgymond - leépítették, hiszen évtizedeken át már szinte az állagmegóvásra sem jutott a fenntartó költségvetéséből.

1980-ban a Megyei Művelődési Központ a megye egész területén szorgalmazta a lerobbant művelődési intézmények felújítását. Makovecz Imre világhírű építész és fiatal szakgárdája rendkívül kedvezményesen készítették el a statikai vizsgálatokat, a felújítási terveket, költségvetést. A teljes felújítás akkor mintegy 3 millió forintba került volna... Ebből másfél milliót a Békés Megyei Tanács biztosított azzal a feltétellel, hogy a hiányzó másfél milliót adja a település. Sajnos ezt Elek akkori vezetése nem vállalta, így újabb 15 év elteltével az épület annyira tönkrement, hogy az önkormányzat 1995 őszén bezáratta.

A közművelődési tevékenységet összevonta a könyvtárral és mozival.

Az integrált intézmény igazgatója, vezetője Nádor Mária lett.

Ezt követően némely kiscsoport megszűnt vagy tevékenységét felfüggesztette, esetleg különböző intézményekben "szívességből" megtúrten, esetleg kisebbségi egyesület, önkormányzatok égisze alatt igyekezett átvészelni az "átmeneti" állapotot, időszakot egészen ez év októberéig.

A művelődési ház dolgozóinak munkaviszonya megszűnt, hiszen az integrált intézmény is megszűnt, mint munkáltató.

A művelődési ház 1994-ben az Elekiek II. világtalálkozója keretében felvette az épített Reibel Mihály nevét.

A kronológiai sorrendet követve ez évben az önkormányzat ismételten önállóvá minősítette az intézményt, amely több oknál fogva is szükségszerű volt. Ismét a kor szelleme a meghatározó: most a vállalkozások korát éljük, így hát a intézmény is vállalkozási formában működik. Szépek, tiszták a termek, helyiségek, s a vállalkozó törekszik a kivánalmaknak megfelelni, tartalommal megtölteni a falakat.

Az 1996-ban létrejött "Reibel Mihály Művelődési Ház és Mozi" Alapítvány is segítheti a továbbiakban is tevékenységét, az alapítványoktól remélhető támogatások pedig a további korszerűsítéseket, a berendezések, eszközök pótlását, korszerűsítését, illetve újak beszerzését.

A művelődési ház a kezdeti lehetőségeket kihasználva több, virágzó bel- és külföldi kapcsolatot hozott létre, ápol. Ezek megtartására a továbbiakban is törekszik, így Almáskamarással, Gyulával, Mezőberényvel,

Gerolzhofennel, Leimennel, Borossebessel, Ottlakával stb. Elek lakosságán is múlik ezek sikere vagy kudarca.

A jövő titka, hogy a helyi igényeknek, a bel- és külföldi kapcsolatoknak, a kiscsoportos kluboknak, szakköröknek, tanfolyamoknak, művészeti tevékenységeknek továbbra is meg tud-e felelni majd az intézmény.

Bízunk abban, hogy a már elvégzett "korrekciós műtétek" csak és csakis a jobbítást szolgálják majd, melynek Elek minden lakója hasznát láthatja. Továbbra is a legszélesebb rétegeket (nem is rétegeket, hanem az itt élő embereket) szolgálja mindannyiunk öröme.

Vigyázzunk rá!

Topa Sándorné

Decemberi várakozás

Nem tudni, ha az ember valamilyen okból nem tudná a pontos dátumot, vajon akkor is ilyen érzelmeket táplálna-e a december hónapot illetően? De így tagadhatatlan, szavakkal szinte leírhatatlan vibrálást érez az ember a mellkasában, a szíve tájékán. A mindennapok taposómalmában sokszor semmi sem változik, mégis, az indulataink lecsendesednek, olykor-olykor az embertársainkban, munkatársainkban felismerjük az embert. Nem nagyobbak és nem kisebbnek, mint ahogy a Megváltó megteremtette. Hogy van-e Megváltó, nem tudom. De Tamás, a hitetlenkedő sem volt biztos a dolgában, amíg meg nem érintette Jézus sebét.

A katolikus egyház ezt az időszakot adventnek tudja. Vagyis azt az időt öleli fel ez a négy hét, amikor az emberiség évezredek keresztül várta a Megváltó jöttét. Most megint hasonló időszakot élünk, hiszen Jézus mennybemenetele előtt kijelentette, hogy még egyszer eljön közénk a földre. Mi, emberek csak akkor tudunk egy dolognak jelentőséget tulajdonítani, ha szemünkkel, fülünkkel tapasztaljuk. Ezért az üzletek megtelnek olyan ajándékozási tárgyakkal, amelyek kötődnek a karácsonyhoz, a szeretet ünnepéhez.

Mi fiatalabb korunkban nem a karácsonyt vártuk, hanem az év utolsó napját a szilvesztert. Hosszú hetekkel előtte terveztettük, mit vegyünk és főként, kinek a társaságában múlassuk az óév utolsó óráit, köszöntsük az új évet.

Nem tudom, hogy decemberben ki mit vár, egyet azonban sejtek, valahogy mindenki egy kicsit jobban érzi magát, várakozik és remél. Ez lehet a fogódzkodónk, a reményteljes várakozás. Hogy ki tervezte meg az év beosztását eképpen, nem tudni, de hogy nem emberi sugallatra történt az egyszer biztos.

B.N.

Heinrich Heine:A háromkirályok napkeletről...

A háromkirályok Napkeletrőlbezörögnek minden házba: "Melyik a betlehemi út, te kedves fiú, te lányka?"

De nem tudta ifjú és nem tudta vén,

és tovább ballagtak hárman; egy csillagocskát követtek ők, mely tündökölt kedves-vidáman. És József háza fölött megállt, ott bementek, meghajoltak; A kisborjú rítt, a gyermek sírt, s a háromkirályok danoltak.

Fazekas Anna fordítása

2000-ben még nehezebb lesz

Elek Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 1999. november 29-i ülésén tárgyalta az 1999. évi gazdálkodás 3/4-éves helyzetét, módosította az 1999. évi költségvetési előirányzatokat, majd megvitatta a 2000. évi költségvetési koncepciót.

A 2000. évi költségvetés helyzetét meghatározza, hogy bevételeink gyakorlatilag az 1999-es előirányzat szintjén maradtak, így jelentős forráshiánnyal kell számolni. A forráshiány csökkentése érdekében a képviselő-testület kénytelen kiadáscsökkentő és bevételnövelő intézkedéseket tenni. A bevételnövelő intézkedések sajnos a lakosság pénztárcáját is érintik. A képviselő-testület 2000-ben a magánszemélyek és vállalkozók kommunális adóját 500-500 forinttal megemelte. A gépjárműadó éves mértéke minden megkezdett 100 kilogramm után 900 forint lesz a 2000 kilogrammnál kisebb össztömegű gépjárművek esetében. Az iparüzési adót fizetők körébe a testület az egyéni vállalkozókat is bevonta, így az őstermelők kivételével az adófizetés kötelezettsége gyakorlatilag valamennyi egyéni és társas vállalkozásra kiterjed és mértéke egyes adóalanyoknál a 2%-ot is eléri.

Döntött a képviselő-testület a közterülethasználati, a mázsálási és helypénz díjak, valamint az építési- és

telekingatlanok árának módosításáról is.

Az EVI Kft. előterjesztése alapján 2000-ben az ivóvíz díja ÁFA-val lakossági fogyasztóknál 118.- Ft/ml, közületeknél 136.-Ft/ml, a csatornahasználat díja lakossági: 70.-Ft/ml, közületi: 118.-Ft/ml, a szippantott szennyvíz kezelési díja 156,8 Ft/ml.

2000-ben havonta 478.-Ft-ot kell fizetni szemétszállítási díjra, a kábeltellevízió díja pedig 883.-Ft/hó lesz.

A képviselő-testület a kerékpárút első ütemének kivitelezésével a Hódút Kft-t bízta meg, és arról is döntött, hogy pályázatot nyújt be a kerékpárút II. ütemének megépítésére is. Sikeres pályázat esetén 1,8 méter széles kerékpárút épülhetne a Kétegyházi út végétől egészen a volt gimnázium épületéig.

Ezen az ülésen kaptak tájékoztatást a képviselők az 1999. évben megépített utak és járdák mennyiségéről, és bekerülési költségeiről is.

Megyei Kisebbségi Nap

Az idén december 10-én, Mezőberényben tartották meg a megyei kisebbségi napot.

A városi művelődési házban először Cservenák Pál polgármester köszöntötte a jelenlévőket, majd Layer József (mezőberényi születésű), a Hajdú-Bihar megyei önkormányzat elnöke szözl néháy keresetlen szözl a nem túl nagy létszámú közönséghez.

Az utöbbi szölnök kiemelte, december 18-a egy ENSZ-ajánlás alapján lett a kisebbségek napja. Békés megyében ez a nap igen nagy hangsúlyt kap, mert, pl. itt él a jelenlegi Magyarország szlovákiségének 50%-a, a romániség 70%-a. Fontos a nemzetiségi hagyományok ápolása.

A beszéd után Domokos László, a megyegyűlés elnöke átadta a kisebbségekért díjakat. 1999-ben a következők részesültek erkölcsi elismerésben: a dobozi Zsigmond Károly, aki a cigánységért tett sokat, a gyulai Danszki Károly, aki sok idő után először szervezett svábbálat Németvárosban, a kétegyházi Finna Károly, aki az ottani kisebbségi önkormányzat elnöke is, a battonyai Szuttor Lászlóné, aki a szerb hagyományok megölrzéséért tett sokat, illetve a csabai Chlemnyiczki János, aki a szlovák történelmet kutatja ma is.

Ezután következett a színvonalas, rövid műsor. A következők léptek fel: a mezöberényi 1. Sz. Általános Iskola tanulói és a Fekete Gyöngy együttes és az Orlai Petrich Soma Általános Iskola nemzetiségi német nyelvet tanuló első osztályos tanulói, a battonyai Művészeti Iskola tamburazenekara, a mezöberényi Kodály úti Óvoda Szlovák Csoportja, illetve a Pávakör, a kétegyházi Román Tanítási Nyelvű Általános Iskola 7-8. osztályos tanulói, végül a battonyai Szerb Általános Iskola és Óvoda egy 7. osztályos tanulója.

Végezetül Árgyelán György (a megyei nemzetiségi bizottság elnöke) zárszavában megköszönte a részvételt, a fellépéseket, és azt kívánta, a következő évezred legyen a békés együttélés évezrede.

Rapajkó Tibor

Egyesület alakult

Az 1947-ben létrejött Eleki Román Táncscsoport az elműlt 52 év alatt több ízben változtatta meg nevét, működési formáját. Célkitűzései azonban sohasem változtak: mindenkor az eleki romániség folklorisztikus hagyományainak megölrzését tartotta legföbbl feladatának.

Az 1999. november 29-én megtartott összejövetelükön határozták el a legrégibb táncosok - köztük Gál György, Szabó Péter, Bágy György, Turla Györgyné stb. -, hogy a továbbiakban egyesületi formában kívánnak működni. A többi néptáncos is egyetértett az elképzeléssel. Az egyesületi alapító tagok száma 15 fő. Három fős elnökséggel kívánnak dolgozni, akiket ez alkalommal meg is választottak. Elnöke Szabó Péter, a "Népművészet Mestere" kitüntetéssel rendelkező néptáncos lett. Ezen az összejövetelen került megválasztásra még egy ellenölrző bizottság is ugyancsak három fővel, melynek elnöke Botás Tivadar lett. Az alapító 15 fő megalkotta alapszabályát is, melyhez sok segítséget nyújtott Zsidóné Kerekes Éva aljegyzönl és Gál Attila önkormányzati képviselő is.

Az egyesület egyébként a korábbi Eleki Román Hagyományölrző Néptáncgyűttes jogutödljának tekinti magát. Célkitűzései között szerepel továbbra is az eleki, legrégebbi román néptáncok, népdalok, népzene megtartása, a jelesnapj szokásokhoz kötlödl szokások ápolása, esetenként dramatikus formában történlő színpadra vitele, bemutatása, a népi viseletek rekonstruálása. Gondot kívánnak fordítani az anyanyelv megtartására, a fiatalokkal való törlödlésre, az "utánpötlés" nevelésére.

A korábbi tevékenységrendszer bővítését célozza a szabadidős programok közösségivé tétele; közös kirándulások szervezése, névnapok megtartása, karácsonyi, szilveszteri, húsvéti és egyéb ünnepek

megrendezése az egyesületi tagság részére. Ugyancsak céljuk a még fellelhető tárgyi emlékek, eszközök összegyűjtése, a későbbiekben ezek kiállítása, bemutatása egy tájház (tájszoba) keretein belül a nagyközönség számára.

Jó kapcsolatot kívánnak kialakítani a helyi önkormányzattal, a Román Kisebbségi Önkormányzattal, az ortodox egyházzal, a román iskolával, a "Reibel Mihály" Művelődési Központtal, illetve az országos és regionális vezető román szervekkel, szervezetekkel. Továbbra is tagjai kívánnak maradni a "Muharay Elemér" Népművészeti Szövetségnek. Szeretnék megtartani a már meglévő jó kapcsolataikat az egyéb bel- és külföldi csoportokkal, egyesületekkel, szervezetekkel.

A leírtakból kitűnik, hogy tevékenységüket sokirányúra tervezik. Az egyesület adta önállósággal szeretnének jól sáfárkodni, ugyanakkor ez veszélyeket is hordoz magában - tudják -, melyekkel számolni kell. Közös egyetértéssel, jóakarattal, tisztességgel, megértéssel és összefogással azonban mindezek megvalósíthatók.

Szóba jött még a decemberre szóló meghívások kérdése is. Eszerint 3 fellépésre várják a táncosokat Budapestre még az idén.

Az egyesület minden tagjának boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk!

LA MULTI ANI!

Topa Sándorné

Gondolatok a tanári tekintélyről

Negyvenhetedik éve gyakorlom hivatásomat. Ennek ellenére becsülettel kell bevallanom, hogy a témával kapcsolatban - melyből ismerőseim, pályakezdő kollégáim gyakran tesznek fel kérdéseket - nagyon hiányosnak érzem az ismereteimet.

Közelebb járok az igazsághoz, ha azt mondom: tettem és teszem a dolgomat a legjobb tudásom szerint, melyre az esküm, a szívem és a lelkiismeretem kötelez. Férfiasan bevallom, eddig nem sok időt töltöttem azzal, hogy tisztázzam magammal mi is az a tanári tekintély? E kérdésben mindig irányadó volt számomra a hivatásra felkészítő tanárain elbocsátó mondata: "Tanítványaid tiszteletét, ragaszkodását, szeretetét ne keresd. Azt cserébe a becsülettel végzett munkád eredményeként kell megtalálnod!"

A tekintély nagyon bonyolult, egyféle pozitív emberi viszonyulás, magatartás. Tartalma állandóan változik. Új tartalmat kapnak, esetleg elvesztik mélységüket, átütő erejüket. Ami maradandó benne, hogy mindig két ember kell hozzá. Az egyik, aki sugározza a - szellemi vagy testi - fölényt. A másik az, aki azt elfogadja. Akinek valaki előtt tekintélye van, az valamiben nagyobb, valamiben több, valamivel kiválóbb a másíknál, azaz valamilyen pozitív tulajdonságokkal kell rendelkeznie. Az értelmező szótárban a tekintély szónál a következő olvasható: "Tekintély alatt értjük azt a valamely egyénből kisugárzó erőt, amely bizonyos egyéneknek vagy csoportoknak csodálattal vegyes tiszteletét és szeretetét spontán felidézi."

Másutt a következő gondolatok olvashatók: "A tekintély olyan belső vonzóerő, amely előtt meghajlik az ember. A tekintély magában hordozza a hatalmat is, azaz akinek tekintélye van, van hatalma is!" (fordítva ez bizonyosan nem igaz).

Ifjú, pályakezdő kollégám a tanári tekintéllyel kapcsolatban két kérdést tett fel nekem. Ma, ebben az eléggé áttekinthetetlen, zavaros pedagógiai káoszban is kialakulhat a tanári tekintély? A választ tudom: Igen, de ez nem járt sohasem a tanári oklevéllel. A második kérdése: Mit kell tennem, hogy szert tegyek e pozitív megkülönböztető elismerésre, hogy tekintélyem legyen? Megpróbálok válaszolni, bár ez a két kérdés valahol összefügg.

Pályám kezdetétől fogva tudatosan figyeltem előbb a tanárimat, később az eredményesen dolgozó kollégáim módszereit, pedagógiai fogásait. Eredményeik miatt őket követendő tanári "mintaként" elfogadtam, rájuk "felnéztem". Mindig érdeklődéssel hallgattam a pedagógiai szituációkat elemző beszélgetéseiket is. A látottakat, a hallottakat próbáltam az én egyéniségemre átfordítani, majd alkalmazni.

Ebből az "ötvetzből" lassan alakult ki az énám jellemző, nevemmel azonosítható elvárások, eljárások, módszerek. Természetesen még negyvenhét év elteltével sincs vége a módszerek jobbításának. Hiszem, hogy aki olyan merész volt, hogy ezt a csodálatos "istenverte" hivatást választotta, hogy tanítani mer másokat, annak tudni kell állandóan tanulni és a pedagógiai kihívásokra válaszolni! Nagyon nehéz tekintélyre, "csorbíthatatlan" tekintélyre szert tenni. Mert a tanári tekintély lényege nem az, hogy félnek tőlem a tanítványaim! A tekintély csak annyi félelmet bír el, amennyit a tisztelet felszívhat magába!

Tehát akkor egy iskolában milyen feltételeknek kell teljesülnie, hogy az ott dolgozó tanároknak tekintélyük legyen?

Első helyre kívánkozik a tisztatekintetű tanítványaink - a gyermek - mélységes szeretete és tisztelete. Érezzék tanítványaink, hogy minden ténykedésünk ő értük van, de ezért cserébe elvárásaink vannak. Vácz Mihály ezt így fogalmazta meg: "érezzék egy kézfogásodról, hogy jót akarsz..."

Legyen a tanár az igazságosság, az egyenes jellem és a becsületesség képviselője. Fontos feltétel a szaktudás is ... és még bizonyosan számtalan tényező. További felsorolások helyett álljon itt élettapasztalatom idevágó evidenciái és axiómái.

1. Légy türelmes. Az indulat rossz tanácsadó, melyet főleg ne a tanítványodon vezess le! A tanítvány nem villámhárító!

2. Ne prédikáld a jót. Helyette inkább alázattal mutass példát a becsületesség, az igényesség és a fegyelmezettség pedagógiai kötelemeiből.

3. Tanítványaidat ne kényeztesd, ne ünnepeled. Inkább érdemük szerint becsüld meg őket!

4. Minden tanítványoddal igazságosan és egyformán bánj! Elvesztél mint tanár, ha kivételezel, ha egyeseket meg nem érdemelt előnyökhöz juttatsz.

5. Olcsó népszerűséggel, olcsó fogásokkal nem lehet példaképpé válni!

6. Soha ne mondd, hogy hülye, ügyetlen! De azt sem, hogy a világ legokosabbja, legügyesebbje. Viszont igyekezetét dicsérd, lustaságát dorgáld.

7. Soha ne feledd: a gyermek szeme (mint Istené) mindent lát, sőt füle is van!

8. Ne ajnározd őket. Inkább állítsd erőfeszítéseket követelő feladatok elé, hogy képesek legyenek önerejükben utat törni maguknak az életben. Tanulja meg: a munkát el kell végezni!

9. Értesd meg velük: a követelmény és a tisztelet jóbarátok.

10. Hitesd el velük: az életnek csak akkor van értelme, ha kötelességet keres és vállal.

Úgy gondolom, ha a fentiek folyamatosan szem előtt tartjuk és próbáljuk megvalósítani, előbb-utóbb a tanítványaink tiszteletében részesülhetünk, tekintélyünk lesz.

Ránk mosolyognak, köszöntenek. Később szülőkké válva sem felejtik el a szigorú, de igazságosan mérő tanárukat. Bevallom, megkülönböztetett tiszteletadásuk jól eső érzés. Még az is előfordulhat, hogy egyéniségük kialakításához téged is választanak példaképükké.

Pályám vége felé közeledve mondom: "érdemes volt ... boldog vagyok ... erkölcsileg megbecsült tanárnak érzem magam".

Busa Lászlónyugalmazott középiskolai tanár

Felgördült a függöny

Intézményünkben jól sikerült vers- és prózamondó versenyt tartottunk, de túl vagyunk a Varga Tamás országos matematikai verseny iskolai fordulóján is - tájékoztatta az Eleki Krónikát Lénárt Istvánné, az eleki általános iskola igazgatóhelyettese.

Alsó tagozatosok, versmondók, második évfolyam: 1. Turóczy Judit, 2. Drágos Mercedesz, és Zsidó Nóra, 3. Tóbiás Bence, a prózamondóknál; 1. Szentgáli Zoltán. Harmadik évfolyam, versmondók: 1. Balogh Aphrodité, 2. Varga Renáta, 3. Csontos Renáta, prózamondók: 1. Papp Nóra, 2. Nagy Eszter, 3. Balla Ferenc. Negyedik évfolyam, versmondók: 1. Piroska Elemér, 2. Nagy Ida.

Ady Endre szavalóverseny, ötödik évfolyam: 1. Bajkán Martina és Vozár János, 2. Tóth Tamás, 3. Buksa Sándor, hatodik évfolyam: 1. Kustyán Mária, 2. Tokaji Gyöngyvér és Hoffer Henrietta, 3. Rusz Melinda, hetedik évfolyam: 1. Tóbiás Sándor, 2. Piroska Edina, 3. Mokán Mária, nyolcadik évfolyam: 1. Bartalos Klára, 2. Sarkadi Tünde, 3. Csáki Zsuzsa.

Varga Tamás matematika verseny iskolai fordulója: 1. Bartalos Klára 8.b., 2. Szabó Valéria 8.b., 3. Otlakán Johanna 8.b., a hetedik évfolyamosoknál: 1. Tóth Csaba, 2. Kovács Géza.

A battonyai "Középiskolás leszek" feladatmegoldó verseny eleki döntősei, kémiából: Szabó Valéria 8.b., Bartalos Klára 8.b., Bartalos Ibolya, német nyelv kategóriában; Rubóczki Adrienn 8.a., Szabó Valéria 8.b.

A mezőkövácsházi tanulmányi verseny eleki döntősei, német nyelv kategóriában: Otlakán Johanna 8.c., Botás Evelyn 8.a.

B.N.

Füstölgéseim

A december bővelkedik jeles napokban, ünnepekben. Füstölgéseimnek nem is ez az oka, sőt! Örülök neki, szeretem a mindennapok közül kiemelkedő ünnepeket. Nekem az elnevezésekkel van bajom, de talán

másoknak is. Különösképpen két jeles napunk - a Mikulás és a karácsony igen gazdag hagyományokban, de mindenhol, minden ország és nép a maga arculatára formálta, a sajátosságai jelennek meg bennük.

A legutóbbi 50 év terméke a Mikulás helyett a Téalapó, a karácsony helyett a fenyő ünnep elnevezés. Egyáltalán nem magyaros, sőt még csak nem is németes vagy romános... Egészen máshonnan erednek... Iszonyúan bántja az efféle kifejezésekre érzékeny fülecskéimet! Annál is inkább, mert például számtalan magyarországi vidéken, településen sokáig - de tapasztaltam, hogy még napjainkban is - például a télire nagy edényekbe beültetett leandert vagy egyéb örökzöldet ékesítették fel karácsonykor az emberek, és mindig csak természetes anyagból készült díszekkel, gyümölcsökkel, süteményekkel. A logika azt diktálná, hogy ott akkor "leander-ünnepnek" neveznék a karácsonyt? Nyilván nincs ilyen, s ugye, nem is lesz? Hiszen a magyar szókincs olyan árnyalt, olyan kifejező, hogy legalább az ősi hagyományok elnevezését nem kéne megváltoztatni mások hagyományai kedvéért.

Miklós püspök jótéteményeit is hagyjuk meg neki, s ne testáljuk át a messzi vidékek télapójára, mert nem létező kitaláció, s így a gyermekek kiscsizmaiba sem ő dugja az ajándékait, hanem a Mikulás! Ő - legalábbis a legenda szerint - létezett, élt valaha. Ugyanúgy mint Jézus Krisztus, - s nem csak a legenda szerint.

És hangulata van a Mikulás-est és a karácsony szavainknak, figyeljük csak meg.

Ezért kérem, szépen kérem, ha lehet, továbbra is a Mikulást várják a gyermekek, és ne a Téalapót! S ne a fenyőt ünnepeljük, hanem a karácsonyt! Igazi lelki békével, emberbaráti és családi szeretetben, megértésben. Megköszönöm!

Így hát nagyon boldog, békés, csillagszórós, hófehér, szíveleg KARÁCSONYI ÜNNEPEKET kívánok az Eleki Krónika minden kedves olvasójának!

Topa Sándorné

Fókuszban a kábeltévé

Az eleki EVI Kft., mint a helyi kábel TV üzemeltetője, kérdőívek segítségével, széleskörű felmérést végzett az előfizetők körében, a véleménykutatás eredményét a napokban összegezték. Milyen célt szolgált a felmérés és mi szűrhető le a válaszokból? -kérdeztük Gura Tamástól, az EVI Kft. ügyvezető igazgatójától.

Gura Tamás egyebek mellett elmondta, hogy a kérdőívek hét alapkérdést tartalmaztak, amelyek a kábeltelevízió-hálózat műsorelosztását, valamint a szolgáltatás minőségét célozták meg, de kíváncsiak voltak arra is, hogy a jelenleg fogható csatornákról - 22 csatorna - milyen véleménnyel vannak az előfizetők, és szükség mutatkozik-e az esetleges változásokra.

Még mielőtt rátérnék az értékelésre, megemlíthetjük, hogy a kérdőíveket az általános iskola tanulói juttatták az otthonokba, de be lehetett szerezni a polgármesteri hivatalban, a Takarékszövetkezetben, valamint az EVI Kft. irodájában. Összességében 900 kérdőív került a kábeltévé előfizetőihez, ebből az EVI Kft.-hez 46,4 százalék jutott vissza kitöltve, amely eredmény jónak értékelhető.

Az értékelésről; a megkérdezettek 77 százaléka bővítené a magyar csatornák számát, az idegen nyelvű adások rovására. Az előfizetők 54 százaléka elégedett a szolgáltatás minőségével, sőt egyesek köszönetet mondanak az illetékeseknek. A kérdőívet kitöltők 39 százaléka - amelyet kisebb meglepetésként értékeltek -, igényelné a HBO mozicsatorna sugárzását, de az plusz kiadást jelentene. Többen az időszakos képromlást is "szóvá" tették, az ügyvezető igazgató ezzel kapcsolatban elmondta, hogy a negatívumok elsősorban az RTL Klub, a TV2 és az MTV 1-es adására értendő, ennek magyarázata; egyes alkalmakkor a terjedési viszonyok nem megfelelőek, máskor viszont túlságosan is ideálisak, ilyenkor az osztrák adók zavarják a TV2 adását, de az egyes területek áramkimaradása következtében működésképtelen erősítők, ezért a vételezőnél, ha van is áram, a televízió képernyője legrosszabb esetben "üres" marad.

Természetesen az előfizetői díjak esetleges változtatása is előtérbe került, a válaszok kontrasztként "csapódtak" le; sokan vannak olyanok, akik még több műsorban gondolkodnak, de ezért nem hajlandóak mélyebben a zsebükbe nyúlni. Eképpen a dolog nem aktuális, mert tudni kell, hogy a kábeltévének fizetési kötelezettsége van az egyes szolgáltatóknál, de jogdíjfizetés is terheli. Nem beszélve arról, hogy a rendszer fenntartása és a karbantartási munkálatok, valamint a csekély bővítési beruházások is anyagiakkal járnak, és mindezeket csakis az előfizetési díjból tudják realizálni. Nem kevés azoknak a száma sem, akik az Elek TV műsorainak a bővítését várják, az óhajoknak anyagi és személyi vonzata van, és jelen pillanatban egyiket sem tudják megvalósítani.

Végezetül az ügyvezető igazgató köszönetet mondott az iskola tanulóinak, a pedagógusközösségnek, amiért segítséget nyújtottak a véleménykutatásban, és reményt fejezte ki, hogy a legközelebbi kérdőíves akcióra

nem kell újabb 10 évet várni.

B.N.

Aranyosak az unokák...

Folyó év november 20-án az eleki Sárosi házaspár - Flórián bácsi és Erzsike néni - tiszteletére a római katolikus templomban énekes misén emlékeztek meg házasságkötésük 60. évfordulójáról. A gyémántlakodalmat ülők később szűkebb családi körben, Erzsébet lányukkal, vejükkel, valamint három unokájukkal Lászlóval, Péterrel és Ákossal ünnepeltek igen jó hangulatban - avatott be bennünket Erzsike néni a jubileum forgatókönyvébe. Az egyik pillanatban meghatódott a házaspár, amikor a vő gitár, László furulya játéka Péter és Ákos elénekelt a Tavaszi szél vizet áraszt... kezdetű népdalt.

- Szép volt - összegezte tömören Erzsike néni a házasságuk hatodik évtizedére rendezett ünnepséget, miközben fél szemmel az ágyban, meghülés miatt gyengélkedő Flórián bácsit figyelte.

- Tegnap még semmi bajom sem volt, ma meg tessék - mondta mosolyogva Flórián bácsi.

Ezután Erzsike néni kezdte gomolyítani kettejük kapcsolatának életfűzérét, amelyben időben és térben a harmincas évek közepére csöppentünk vissza.

- Harmincötben egy barátnőm elhívott egy medgyesi tanyára majálisozni, a táncmulatságon ismertem meg Flóriánt, aki nagyon szépen tudott táncolni. Mint beszélgetésünk során kiderült, ő is eleki volt, de érdekes, hogy előtt soha sem láttam. Ezután négy évig udvarolt, majd 1939. november 29-én megesküdtünk, jól emlékszem, nagyon szép idő volt, még a menyasszonyi ruhában sem fáztam. '42-ben megszületett Erzsike lányunk, majd egy év múlva a férjem bevonult katonának, Ukrajnában volt telefonos, ahol meg is sebesült. '44 december 6-án érkezett haza, de nem sokáig tartott a családi életünk, mert '47 januárjában - német származásunk miatt - kényszermunkára Ukrajnába vittek bennünket, ott 17 hónapot húztunk le. Kegyetlen nehézségekkel küszködtünk, olyan hidegek voltak, hogy többen is valósággal megdermedtek. De a legnehezebb időszakban sem vesztettük el a reményt, amelyet a hitünk táplált. Először Flórián került el a munkatáborból, ő haza jött, én pedig kínos tortúrákkal Németországban kötöttem ki, egy évig voltunk távol egymástól. Közben Erzsike lányunkat a szüleim nevelték, a férjem szüleit pedig Németországba száműzték. Amikor aztán újra együtt volt a család, a szüleim tanyáján laktunk, a férjem mezőgazdasággal foglalkozott. A hetvenes évek elején költözködtünk be a tanyáról, és akkor vettük meg ezt a házat. A férjem először a mezőgazdaságban foglalkozott, majd kőművesként kereste meg a kenyerre valót. Erzsike lányunkat kitanítottuk, nyugdíjazásáig a szegedi Radnóti Gimnáziumban volt német szakos előadó, de valamennyi unokám szintén egyetemi végzettséggel rendelkezik. László unokánk Zsófi nevű kislányával már dédunokával is büszkélkedhetünk. Én megmondom magának őszintén, hogy soha sem vesztünk össze a férjemmel, én ugyan "megpróbálkoztam", hogy majd egy-két napig nem szólok hozzá, de Flóriánnál ez nem ment, elmosolyogta a dolgot, meg aztán nem is volt időnk veszekedni. Az unokáim kicsi korukban sokat voltak nálunk, talán ezért, vagy csak a szép emlékeknek köszönhetően, de egyre többet gondolok rájuk, olyan aranyosak...

B.N

Irodalmi sarok; Bernát Nándor: A por foszlányában

Aznap a mexikói pályánkon a megszokottnál valamivel előbb fejeztük be a focimeccsünket. Igen, a mexikói pályánkon, amelynek azonnali szembetűnősége maga a lejtése volt. Azt, hogy a pálya legmagasabb csúcsa, illetve a legalsó pontja közötti tengerszint feletti különbség mekkora volt, ezt közülünk igazán senki sem tudta, de kizárólagos emberi, akkor még gyermeki "mértékegység" szerint olyan bő másfél méternyi szintkülönbség lehetett. Hogy miért neveztük el a játékeret mexikói pályának, nos egyszer ezt hallottuk, hogy a mexikóvárosi Astec stadion nem vetekedhetett egy biliárdasztal simaságával, egyenletességével, igaz, ehhez az információhoz mi is csak szóbeszéd által jutottunk, de nem foglalkoztunk különösebben a dologgal, úgy voltunk vele, ha az Astec stadion megengedhet magának egy ilyen fogyatékoságot, akkor a mi pályánk is lehet mexikói pálya, és már csak elvből sem kereszteltük el Astec pályának. Mindenesetre a mexikói pályánk fogalom és felettébb elrettentő volt a környező utcabelieknek, sőt a zentaiak előtt sem volt teljesen ismeretlen, egyszer súlyos vereséget szenvedtek rajta, és hát nem tudni, hogy a zentaiak miként tárolták el ezt a fájdalmas vereséget az emlékeik tárházában. Mi viszont ezen a pályán nagyon jól tudtunk játszani, szinte behunyva szemmel, ösztönszerűen éreztük, hogy az emelkedő felé milyen erősséggel passzoljuk le a labdát csapattársunknak. Szóval azon a meleg nyári napon jóval sötétedés előtt befejeztük a játékot, nem a kedvtelenség miatt, hiszen azokban a hatvanas években még a játék jelentette számunkra az

igazi gondtalanságot, emlékszem, több utcabéli barátom családja megengedhette volna magának azt a luxust, hogy valami modern, drága játékot vásároljon a fiának, de teljesen szükségtelen volt az efféle költekezés, hiszen az ultramodern játék az első nap kivételével minden bizonyal valamelyik szobasarokban porosodott volna. Számunkra a foci jelentette az igazi boldogságot, hála Istennek az egészségi állapota miatt egyikünknek sem kellett otthonülőnek lenni. A sors e tekintetben kegyes volt hozzánk, meg abban is, hogy egy-két társunk kivételével tudtunk is zsonglorködni a labdával, nem beszélve arról, hogy szüleink nem kényszerültek arra, hogy befogjanak bennünket valamilyen munkára a családi kasszába történő besegítés végett. Természetesen azon a meleg nyári napon a játék befejeztével nem törtettünk haza, hanem még órákat az utcán töltöttünk, de ekkor már a focisapat mellé lányok is szegődtek. Sétálgattunk a poros kocsúton és beszélgettünk, azon a késő délutáni napon arról társalogtunk, hogy majd kétezerben fizikálisan hogyan nézünk ki, milyen szakmát, hivatást gyakorlunk, és egyáltalán megérjük-e azt a misztikus évet.

- Gyerekek, a kétezredik évben rettentően öregek fogunk lenni, ősz lesz a hajunk és ráncos a bőrünk - mondta Imre, akit a legokosabbnak tartottunk magunk között, hiszen nem csak focizni tudott jól, de az iskolai munkájára sem volt panasz.

- Erzsi, hogyan fogsz majd öregen kinézni - kérdezte Vali, és közben nagyokat kacarászott.

A továbbiakban, legalább is sajnálatomra, a téma mélyrehatóbb elemzése, misztizálása helyett az egymás kicsúfolásába torkollott.

Én már nem figyeltem ezekre a hülyéskedésekre, gondterhelten rugdostam tornacipőm orrával a kocsútra telepedett port, a felszálló porfelhőből lehetett megállapítani, hogy éppen mire is gondoltam, amikor bosszúsan merengtem el valamin, akkor körülöttünk vágni lehetett volna a port, ha viszont egy-egy melankolikusabb gondolat jutott az eszembe, addig kiket is veszíthetek el, akkor csak porpihék emelkedtek fel a magasba. Később, vacsora közben sem hagytak békén a gondolatok, érdekes, hogy addig soha sem foglalkoztatott az öregedés folyamata és maga az elmúlás. Az ezredforduló pusztá felemlítésével rémisztőleg törtek rám a zaklató gondolatok, az elmúlás, Istenem, de szörnyű is lehet, az ember megszokta, hogy lélegzik, és akkor majd, a búcsú pillanatában megszűnik ez a folyamat, akadozva, levegő után kapkodva, halálhörgést hallatva. Jól emlékszem, gyermekkorom legnehezebb éjszakája volt az, nagyon nehezen aludtam el, álmomban pedig igen zaklatottan, kilátástalanul viaskodtam a képzelet szülte, félelmet keltő szörnyekkel, magával a halálhörgéssel. Amikor hajnaltájt felébredtem, egy kissé megnyugodtam, és életemben először, de egyben utoljára is örültem annak, hogy iskolába kell mennem. Aztán az elkövetkező napokban a mexikói pályának is köszönve lassan elfeledtem az ezredfordulóval kapcsolatos beszélgetést, személyes éjszakai élményt.

Ezerkilencszázkilencvenkilenc október tizedikén, szinte karnyújtásnyira a kétezredik évtől, születésnapomat tartottam, a negyvennegyediket. Eredetileg is úgy terveztem, hogy valami egyszerű születésnapot tartok, de, hogy ilyen egyszerűre sikeredett, arra azért nem gondoltam volna. A lányom a születésnapom előtt egy héttel adta át azt az egy liter barackpálinkát, amelyet kizárólag apámnak köszönhetek, hiszen a cefrébe idős kora ellenére egyedül szedte össze a gyümölcsöt, ez esetben a sárgabarackot, és egyenként ki is magvalta, hiszen úgy tudja, általa pedig én is úgy tudom, hogy a barackmag egy kissé megkeseríti a pálinkát. Azt, hogy a barackmaggal milyen lenne a pálinka, nem tudom, de azt igen, hogy barackmag nélkül csodálatos, a világ legcsodálatosabb nedűje, egyébként is világeletemben a pálinkát szerettem a legjobban. Amikor szép ifjú koromban a kellenél több likórt, bort vagy sört fogyasztottam, a másnapjaim mindig kínosak voltak, hányingerem volt, égett a gyomrom, érdekes, a pálinkától soha sem, hangsúlyozottan a tiszta, házilag főzött pálinkától. Ez az egészségre egyenesen gyógyírként ható pálinka jóval a születésnapom előtt elfogyott, három nap alatt elillantottam az üvegből. Pedig úgy terveztem, hogy majd a születésnapomon, ünnepélyesen, a reggeli órákban, mosolygósan lecsavarom a pálinkásüveg kupakját, hallgatom a rádiót, és közben mélyreszántó gondolatok mellett, az ifjúkor emlékeit felidézendően, elszopogatom a barackpálinkát, estére már minden bizonyal valóban ünnepélyesen érezhettem volna magamat. Nos a születésnapom előtt elfogyott a pálinkám, valamint a pénzem is, ezért jobb híján egyszer beleszagoltam a pálinkásüvegbe, homályosan még érződött a kimagvazott barackpálinka illata. Ezután a folyosón függő tükröt tettem magam elé az asztalra, egy literes üveggel, a pálinkásüveggel kitámasztottam és tüzetesen megnéztem magamat benne. A hajkoronám, ha egyáltalán koronának lehet nevezni azt a néhány szál haját ami a koponyámat fedi, legalább is két bemélyedésben feljebb csúszott a fejemben, az egykori sötét színű hajszálaim, különösen a fejem két oldalán erősen őszülnek, úgy néz ki mint amikor egy szobafestő örült sietségében, oda-odakapva az ecsetjével, a teljes alaposságot nélkülözve fest be egy falfelületet, aztán az arcbőröm feszessége is mintha elvesztette volna egykori rugalmasságát, de lehet, hogy csak én láttam ilyennek magam a születésnapomon, karnyújtásnyira a kétezredik évtől. És ami a legérdekesebb, nem bosszantott fel az ártatlanra sikeredett

születésnapom megtartása, pedig egykoron ez volt az egyetlen nap az évben, amely számomra szigorúan piros betűs volt, és kötelezően meg is ünnepeltem, a körülményekhez képest tisztességesen megünnepeltem őket. Néhány évvel ezelőtt az otthonról, szüleim által írott és küldött képeslap, időben megérkezett, mostanság örülök, ha egyáltalán megérkezik a születésnapra üdvözlő. Ha tudnám József Attila költeményét, erőteljesen harsognám... nincsen se hazám,.... se semmim..., ez utóbbi lehet, hogy nincs is a versben, de én hozzátenném. Az emlékeimben kutatva nem így képzeltem el a misztikus, kétezredik év közeledtét, de valószínű, hogy az egykori utcabéli pajtásaim sem úgy képzeltek el, mint ahogyan bekövetkezett. Sokáig megbonthatatlan volt a barátságunk, és sokáig valamennyien a szülői házban laktunk, aztán közülünk egyesek férjhez menetek, megnősültek, de viszonylag elég hosszú ideig elég sűrűn találkoztunk. Aztán a nagy jugoszláv "robbanás" szétbontotta ezt az idők végezetéig hitt egységet, úgy tudom, hogy Dezső és családja Kanadába került, Imrécék Németországban vannak, Rózsáék, Tibiék és Zoliék Magyarországon keresik a boldogulást, a többiekről pedig szinte semmit sem tudok. Amikor hat évig tartó, önkéntesnek is mondható száműzetésem után hazakerültem, az egykori játszótársaim közül senkivel sem találkoztam, igaz anyám említette, hogy Imrécék szintén odahaza vannak, érdekes, még gondolatban sem jutottam el addig a pontig, hogy meglátogassam őket. A temetőbe viszont kimentem, sőt kis családommal, a szülői háztól rövid sétával a mexikói pályára is ellátogattam, a pályán erősen magasba szökken a gyomnövényzet, és önmagában is megörültem ennek a természetes konzerválásnak, az emlékek, jó passzok, gólok a burjánzó növényzetben öltöttek testet. Lelkesen magyaráztam gyermekeimnek, apátok egyszer itt játszott, és részleteiben is felidéztem a múltat, de amikor észrevettem, hogy senki sem figyeli mondókámat, abbahagytam a hangos elmélkedést és helyette jobbnak láttam, ha inkább megiszok egy-két pálinkát, igazi, hamisítatlan házipálinkát.

Az egykor legjellegzetesebbnek vélt születésnapomon viszont egy korty pálinkát sem ittam, és ezért szomorú voltam, valamikor a hatvanas években nem így képzeltem el, amikor az egyik napon a keltetőnél hamarabb befejeztük a focimeccset és a lányok a fiúkhoz szegődve az ezredforduló sejtelméiről beszélgettünk. Akkor még nem észleltem, hogy a cipőm rugdosásától felszálló porfelhőben halálhörgés hangjai vibrálnak a levegőben.

B.N.

Reibel Mihály plébános levele a községi elöljárósághoz

Reibel Mihály egykori eleki plébános (1931-1959) 1949. február 5-én levelet írt a helyi elöljárósághoz. (Ebben a levélben részletesen kifejti, mire van szüksége a plébániának.)

Az új időszámítást már az is jelzi, a kért összeget csak akkor folyósították, ha azt előtte külön kérvényben kérelmezték, amit a plébániahivatal azonnal meg is tett: "Amikor ennek a felszólításnak azonnal eleget teszek és kérem a plébános számára az 1160 forint és a káplán részére 240 forint vagyis összesen 1400 forint folyósítását - megjegyezni kívánom azt, hogy ez az összeg nem segélyezés, hanem járandóság." Ez utóbbi megjegyzéshez már igencsak nagy merészség kellett, hisz ekkor már csak a vak nem látta, Magyarországon, így Eleken is egy "újszerű" diktatúra van felépülőben!

Az akkori község támogatta még évenként a plébániát (a plébánost) 123 forinttal, 12 mezei boglya szénával és 15 öl kemény tűzifával is. De az is kiderül még, hogy a káplánnak járt még 240 forint is.

Vajon mennyi értéke volt akkor a forintnak? A Magyar Közlöny 1948. június 9-ei száma szerint pl. 1 q búza 87,50 Ft-ba, 1 kg kenyér 0,92 Ft-ba, 3 szoba, konyha fűtése 1 hónapban 12 Ft-ba került.

A plébánia levéltárában nem találtuk meg a válaszlevelet, de valószínűsíthető, a járandóságukat ekkor megkapták. Az viszont érdekes, nem került elő egyetlen olyan forrás sem (utólag eltüntették?), amely konkrétan utalna az akkori egyházüldözésre! A bemutatott levél is csak megerősített minket pl. abban, nem hiába állt Reibel Mihály 1956-ban a forradalom oldalára.

Rapajkó Tibor

Kiszámíthatóság

Az eleki román tannyelvű általános iskola esetében az elmúlt időszakban igencsak érvényes volt a hamleti monológ: "Lenni, vagy nem lenni, ez itt a kérdés". Tudvalévő, hogy elsősorban finanszírozási gondok miatt több alkalommal is a bezárás réme fenyegette az intézmény munkaközösségét. Aztán az 1998/99-es tanév befejezése előtt rendeződtek a viszonyok, az iskola a jövőben "gondolkodhatott". Hering Magdolnát, az intézmény igazgatóját arra kértük meg, hogy összegezze a folyó tanév eddigi tapasztalatait.

Hering Magdolna egyebek mellett elmondta, hogy a nyári vakáció során az iskola személyi feltételeit sikerült megoldani. Ehhez tudni kell, hogy elhunyt Grósz Péterné, igazgató, történelem-román szakos előadó, a kémia-matematika szakos tanár elhagyta az intézményt, egy tanítónő nyugdíjba vonult, egy másik pedig szülési szabadságra ment. A helyettesítésükre tett fáradozás meghozta a gyümölcsét, a nyugdíjas tanítónő visszajött oktatni, egy tanítónő munkába állt, aki egyébként a békéscsabai Tanárképző Főiskolán utolsó évesként folytatja tanulmányait, egy frissen diplomázott történelem-román szakos előadó is a pedagógusközösség tagja lett, a kémia oktatását pedig óraadó tanárral oldották meg. Ami a tárgyi feltételeket illet, még a tanévkezdés előtt az iskolaépület kül- és belvilága megújult, elvégezték a meszelést. Az elhasználódott, megrongálódott bútorokat, ajtókat, ablakokat megjavították, befestették, a vizesblokk körüli teendőket elvégezték. Emellett kibővítették a már meglévő szemléltetőeszközöket, viszont az osztálynaplót mind a mai napig nem kapták kézhez.

Mészáros Márta, az iskola negyedikes tanulója a békéscsabai BOOM Kft. pályázatán egy számítógépet nyert. A pályázatoknál maradva: az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat tanulmányi pályázatának eredményeként nyolc tanuló havi 3-4000 forintos támogatásban részesül.

Az intézmény példaértékű együttműködési kapcsolatokat ápol az eleki Román és Cigány Kisebbségi Önkormányzattal. És pozitív kicsengésű az a tény is, hogy az iskola tanulóinak a létszáma 62-re módosult, az első osztályba iratkozó tanulók pedig tízen vannak. Az iskola munkaközössége külön hangsúlyt fektet a tehetséggondozásra, és annak fejlesztésére, ezért a számítástechnika mellett elindult a néptánc és az énekkar munkája. Az eleki román ortodox egyházközösséggel felvett kapcsolat eredményeként az intézményben heti két órán, két csoportban hitoktatás folyik. Egy nemzetiségi iskolában külön jelentősége van a hagyományok ápolásának, az esély erre vonatkozóan adott, Árgyelán György az eleki Művelődési Központ igazgatója támogatásáról biztosította az eleki román tannyelvű iskolát.

B.N.

Mégis csak megrendezésre került az eleki kispályás labdarúgó bajnokság. Hogy nagy dolog-e a rendezvény, nos igen, végtelenül nagy dolog. Ezt azok tudják a legjobban, akik ténylegesen tettel tettek érte. Mert, ha csak elméleten múlna az ügy, akkor az ország legjobb, legjelentősebb, legpompásabb, leg... (szabadon folytathatók a jelzők) bonyolítanak le Eleken, de ez még itt is kevés. Elsősorban köszönet illeti meg az általános iskola DSE szakosztályát, mert a szervezése nélkül még mindig csal múlt időben beszélhetnénk: "valamikor volt egy eleki téli kispályás labdarúgó bajnokság".

A tornára egyébként nyolc együttes nevezett be, a pusztá megemlékezésük helyett álljon itt az összeállítás (keret) is.

Szakiskola: Méreg Mihály, Czene Károly, Zsiga Iván, Mohácsi Attila, Varga József, László Ferenc, Jónás Norbert, Merlák József, Virág Gellért, Szabó Bálint, Hotya Péter, Bíró János, Budai Béla.

Reggeli hatos: Elekes László, Bajkán László, Verindán Károly, Wittmann Attila, Kovács Gábor, Balogh Zoltán, Csató Sándor, Blokk Tamás, Samu Mihály, Domokos András, Mócz Zoltán, Német Gyula, Braun József.

Biggi Boy: Botás Attila, Hídvári Mihály, Nagy Roland, Görög Csaba, Lénárt Zsolt, Húsvét Norbert, Mózer Zoltán, Borsi Róbert, Borsi Attila, Kapocsán Attila, Yrs Zsolt.

Playboy-ok: Barát Roland, Bakos László, Lázár György, Popucza Mihály, Fodor József, Bakos Marko, Bakos Francois, Botás Pál, Grósz Attila, Kapocsán János.

Tomi Söröző: Farkas Richárd, Szabó Mihály, Budai Béla, Budai Gyula, Laczkó Tibor, Hack Norbert, balog Árpád, Gyulai Ferenc, Karát József, Veder György, Lakatos Zoltán.

EVI Kft.: Bajusz Zoltán, Kubinszki Csaba, Liszka Ferenc, ifj. Pugymer István, Pugymer István, Fábrián István, Alb Péter, Papp Attila, Papp László, Gura Tamás.

ELEKÉP: Bányai Sándor, Botás Dávid, Botás György, Botás László, Gál Attila, Gálea Gábor, Gyebrovski Ferenc, Krisan Csaba, Krisan József, Liszka József, dr. Nagy Gábor, Nagy Ferenc, Stumpf György, Türi László, Varga István.

DSE: Takács László, Aradi Zsolt, Fodor Csaba, Popucza György, Lázok János, Rádai Antal, Hoffmann Ferenc, Bernát Nándor, Pál István, Kovács Sándor I., Kovács Sándor II., Dávid Rémusz, Gál Zoltán.

Az első forduló eredményei: DSE-Szakiskola 6-2, góllövők: Popucza Gy. (2), Fodor, Dávid, Bernát, Rádai, illetve Budai (2). ELEKÉP-EVI Kft.: 3-1, gl.: Gál(2), Bányai ill. Fábrián. Biggi Boy-Reggeli hatos 6-0, gl.: Lénárt (2), Nagy, Borsi R., Borsi A., Húsvét. Tomi Söröző-Playboy-ok 8-4, gl.: lakatos (3), Szabó (2), Hack (2), Farkas, ill. Popucza M. (4).

A második forduló eredményei: Tomi Söröző-Szakiskola 5-3, gl.: Szabó (2), Veder (2), Gyulai, ill. Czene, Zsiga, Hack (öngól). DSE-Playboy-ok 7-0, gl.: Fodor (4), Pál, Lázok, Bakos M. (öngól). ELEKÉP-Biggi Boy 2-2, gl.: Bányai, Gál, ill. Kapocsán A., Görög. Reggeli hatos-EVI Kft. 1-1, gl.: Verindán, ill. Kubinszki Cs.

A második forduló utáni táblázat:

1. DSE	2	2	0	0	13-2	6
2. Tomi Söröző	2	2	0	0	13-7	6
3. Biggi Boy	2	1	1	0	8-2	4
4. ELEKÉP	2	1	1	0	5-3	4
5. EVI Kft.	2	0	1	1	2-4	1
6. Reggeli hatos	2	0	1	1	1-7	1
7. Szakiskola	2	0	0	2	5-11	0
8. Playboy-ok	2	0	0	2	4-15	0

B.N.

Örömmel fogadják

Hír: Deutsch Tamás, ifjúsági és sportminiszter bejelentette, hogy kétezerrel a diáktömegsport támogatására az illetékes tárca az eddigi finanszírozás ötszörösét tervezi, sőt tervbe vették azt is, hogy esetleg más tárgyak rovására - az órák 40 percig tartanak - kötelezővé tennék a betervezett testnevelési órák megtartását. A szándék tehát egyértelmű; felhagyva a tespedséggel, egészséges fiatalokat kell nevelni a társadalom számára, nos, hogy a program a huszonnegyedik órában vagy később kezdődik, nem tudni - az orvostársadalom hiteles választ tudnak adni -, de közmondással élve; jobb később elkezdni, mint soha.

Hogyan fogadják a tervezett programot a testnevelő tanárok, intézményvezetők, a kérdés megválaszolására Singer Évát, az eleki óvodák intézményvezetőjét, valamint Nagyné Nádor Gabriellát, az eleki általános iskola testnevelő tanárát kértük meg.

Singer Éva egyebek mellett elmondta, hogy a minisztériumi támogatástól függetlenül az óvodákban a mozgásos játékokra építik fel a nevelést. Külön örömmel fogadták Pokorni Zoltán, oktatási miniszter azon kijelentését, hogy az iskolákban nem az a lényeg, hogy minél több tudást "kényszerítsenek" a tanulóba, hanem az, hogy a tanuló jól érezze magát az intézményben, e koncepcióhoz természetesen hozzá tartozik a mozgás, a játék. Az óvodákban az értelmi fejlesztésre szánt időt olykor mozgással szakítják félbe, e módszer már évek óta létjogosultságot nyert, amely kezdeményezés szervesen illeszkedik az Óvodai Nevelési Programba. A mozgásra alapozott nevelés egyetlen akadálya a pénztelenségbe ütközik. Az eleki óvodák eszközellátottsága (is) kívánnivalókat hagy maga után. Az áldatlan állapotok felszámolására a remény mellett az elmúlt év júniusában napvilágot látott Magyar Közlönyben foglaltak adnak fogódzót, amelyben az oktatási, nevelési intézmények számára kötelezővé teszik az alapeszközök, felszerelések beszerzését, amelyhez a támogatási szándék is adott. Az eleki óvodák az utóbbi időben újszerű programokkal rukkoltak elő; nem csak a gyerekeket, de a szüleiket, magát a családot is bevonják a mozgásos játékokba, rendezvényekbe, tulajdonképpen erre szolgál a családi hétvége, a rendszerességgel szervezett gyalogtúra, kirándulás.

Nagyné Nádor Gabriella előljáróban az általános iskola felső tagozatos tanulóinak testnevelési programját ismertette, amely szervesen kötődik a NAT-hoz, e szerint az ötödik és hatodik osztályosoknak heti három óra, a hetedik és nyolcadik osztályos tanulóknak pedig heti két testnevelési óra áll a rendelkezésükre.

Ezeknek az óráknak a megtartása nincs veszélyben, mint ahogy a tömegsport sem, amely heti 4 órában realizálódik, és amelyet az intézmény vezetősége pártfogásába vett. A tömegsport mellett - heti 6 óra - győgyopedagógiával, valamint különböző sportkörökkel foglalkoznak. Ami a sportkörök látogatottságát illeti; az egyre bővülő kötelezettségek mellett a tanulók egyre kevesebb időt tudnak a mozgásra, testedzésre fordítani. Mint testnevelő tanár, Nagyné Nádor Gabriella örömmel venné, ha a diáktömegsport fellendítésére tervezett kormányprogram mielőbb életbe lépne, és azt sem bánná, ha a tanulók minden nap testnevelési órán vennének részt, hiszen akkor elkerülhető lenne a gerincferdülés, a mozgáshiánnyal járó bántalmak.

Az előbbi fejtegetésre íme egy jó példa; Szeged-Tarjánban már megoldották, hogy esetleg más tantárgyak terhére minden nap - délelőtt vagy délután - testnevelési órán vesznek részt az általános iskola tanulói.

B.N.